

בָּשָׁם יְהוָה
DISSESSATIO HISTORICO-PHILOLOGICA
SENSUM GENUINUM EFFATI ESAIÆ
PRÆCIPUE VERBORUM

שְׁמֹן
כְּסֶפֶת
בְּקַרְבָּן

CAP. IX: COM. 2.
ERUENS

Consent. Ampliss. Facult. Philosoph. in Reg. Acad. Aboëns.
QUAM

PRÆSIDE
VIRO MAX. REVER. atque CELEBERRIMO,
D:NO ISAACO ROSS,

S. S. L. L. PROFESS. Reg. & Ord.

Ad publicum examen deferit

AUCTOR & RESPONDENS,

JOHANNES BECKMAN,

BOREALIS.

Die (Si DEO visum fuerit) XVI. DEC. MDCCCLXIII.

L. H. Q. A. M. G.

ABOÆ, Impressæ Joh. CHRISTOPH. FRENCKELL.

Maxime Reverendo atque Celeberrimo VIRO

DN. MAG. MICHAËLI LEBELL,

S. S. THEOL. DOCTORI Consummatissimo,
Björneburg. & Ulfbyens. PASTORI Vigilantissimo,
Adjacentis Districtus PRÆPOSITO lon-
ge Meritissimo,
Scholæ Trivial. Björneburg. INSPECTO-
RI Gravissimo.

PATRUI lōco, summa animi veneratione prosequendo.

Miraris forte Vir Amplissime, quod meditatio-
nes hasce levissimas TIBI consecrare ausus
fuerim. Hoc vero ut facerem postulavit tam
propinqua illa cognatio, qua TECUM conjunctus sum,
quam etiam benignitas & favor proro ille singularis quo
me

me semper complexus es. Qvumque majus meliusque
gratitudinis ac reverentiae indicium mihi desit , char-
taceum hoc munusculum **TIBI PATRUE DILECTISSIME**,
quo par est, devoto mentis cultu, offerre haud du-
bito. Serena igitur, qua soles fronte, Specimen
hocce Academicum , licet rudi elucubratum ma-
nu adspicias, est quod humillimus oro & obtestor.
Quod unum in mea est potestate, nunquam inter-
mittam, vitam scilicet atque incolumitatem TUAM,
PATRUE OPTIME, flagrantissimis precibus summo re-
rūm humanarum Moderatori commendare. Faxit
Supremum Numen , ut in annos bene multos vigeas
floreasque , in Sui Nominis Gloriam , Rei Sa-
crae pariter ac Literariæ incrementum & ornamen-
tum multiplex, Nobilissimæq; Familiæ fulcrum atque
solatium exoptatissimum. Sic vovet & ad urnam
usque vovebit

CELEBERRIMI NOMINIS TUI,
PATRUE OPTIME

humillimus cliens
JOHANNES BECKMAN.

Plurimum Reverendo atque Praeclarissimo VIRO
**DN. MAG. CAROLO JOH.
BECKMAN,**

Ad S:Æ R:Æ MAJESTATIS Legionem Equestrem A-
boëns. PASTORI longe meritissimo,
vigilantissimo.

PARENTI INDULGENTISSIMO

Quo majora Parentum erga liberos existunt beneficia,
eo graviorem ac arctiorem etiam fieri liberorum obli-
gationem, nemo ignorat. Quando ego Parens Indul-
gentissime, plusquam paternum illum amorem & fa-
vorem, quo Tu, Parens Optime memet semper com-
plexus es, maximaque & innumera illa merita, queis me
omni tempore cumulaisti devotissima mecum volvo revolvo-
que mente, nulla certe deprehendo verba, quæ ad hæc o-
mnia iuste prædicanda & collaudanda sufficerent. Tu,
Parens Amantisssime, studiorum meorum optimus fuisti
Moderator, Tu, saluberrimis atque paternis Tuis admo-
nitionibus, præceptis & consiliis me semper ad veram
pietatem ac virtutem duxisti, Tu maximis sumtibus non pe-
percisti, quando ad animam meam in studio virtutis & lite-
rarum

rarum imbuendam necessarii fuerint, sed ultra proprias fe-
re vires suppeditasti, ut nihil votis expetere potuerim, quod
non mox uberrime mihi tribuisti. Tu itaque non solum,
quæ ad vivendum, verum etiam quæ ad optime vivendum
faciunt, larga dedisti manu. Et quamvis MATRE Dile-
ctissima mature orbatus fuerim, Tu tamen locum Ejus
ita occupasti, ut æque Matris Svatissimæ ac Patris In-
dulgentissimi vices optime egisti. Si quis itaque de Opti-
mo Parente unquam gratulari potuerit, certe & ego
summo cum jure possum. Quo bæc omnia Tibi, Parens
Indulgentissime rependam, nihil præter mentem gra-
tissimam, & sine fuso venerabundam habeo. Accipe igit-
tur, Parens Svatissime, serena qua soles fronte basce ve-
nerationis profundæ meæ, licet rudi admodum Minerva
elucubratas primitias. De cætero gratissimum non minus
quam debitissimum mihi semper erit officium, DEUM
T. O. M. precibus iisdemque ardentissimis compellare,
velit Te, Parens Optime usque ad annos mortalitatis
ultimos, salvum sospitemque servare, in sui Nominis glori-
am, Ecclesie Christi incrementum, nostrumque, quotquot
TUI sumus, emolumentum atque solatium exoptatissimum,
ac tandem feliciter hujus vanitatis peracta Scena svavissi-
mo Beatorum transscribere consortio. Sic vovet vovebitque

PARENTIS INDULGENTISSIMI

filius obedientissimus,
JOHANNES BECKMAN.

VIRO Percelebri atque Praeclarissimo,
**D: NO M_{AG.} JOHANNI
PIHLMAN,**
Scholæ Trivialis Björneburgensis CONRE-
CTORI Inclito.

FAUTORI, omni animi veneratione colendo.

Quando maximum illum amorem & favorem
haud vulgarem , quo Tu , Vir Praeclarissi-
me, semper memet amplexuses, ac indefessam il-
lam curam , quam in me in literis imbuendo ad-
hibuisti, mecum revolvo, non possum non sumo.
pere desiderare occasionem, qua Te ob hancce
benignitatem publice collaudarem; sed quo
diutius in grato hocce absolvendo debito im-
peditus fui , eo impensius merita Tua in me
cumulata , hanc meam auxerunt obligationem.

Et

Et quoniam nullo alio modo, hæc omnia Tibi
rependere queam, Dissertatiunculam hanc, in
tesseram gratissimæ mentis, dicare volui. Ex-
cipias igitur, Vir Præclarissime, læta fronte,
ut perpetuæ venerationis meæ signum, hoc
qualecunque meletema Historico-Philologi-
cum, meque in posterum eodem amore ac
favore, quout antea, digneris, est quod hu-
millime oro, si hoc contigerit summam vo-
torum me assecutum gaudeo. De cætero Ti-
bi, Fautor Æstumatissime, omnigenam inco-
lumentem, cursum rerum felicem, vitæ
que longissima spatia apprecari nunquam de-
sistam, permanens

PRÆCLARISSIMI NOMINIS TUI

servus humillimus, ob-
strictissimus.
JOHANNES BECKMAN,

CONSPECTUS.

Sectio Prior Historica.

Cerealia Veterum tradit.

PROOEMIUM. Institutum operis generaliter perstringit.

- §. I. Generalia circa lætitiam atque messem exponit.
- §. II. De Hebræorum Festivitatibus atque Ceremoniis, tempore messis agit.
- §. III. Græcorum atque Romanorum lætitiam & ritus circa messem, breviter tangit.
- §. IV. Antiquorum Svecorum ac Fennonum Cerealia narrat.

Sectio Posterior Philologica.

- §. I. Nexus præcedentium cum commate 2. ostenditur.
- §. II. Vaticinium hocce Messiam respicere, contra quosdam & Grotium afferitur.
- §. III. נ pro נ in vers. 2. accipiendum probat.
- §. IV. Lætitiam vere credentium eruit.
- §. V. Colophonem dissertatiunculæ, imponit.

בָּרוּךְ אֱלֹהִים וְאַשְׁרָיו

SECTIO PRIOR HISTORICA

PRO O E M I U M.

Inter omnes, quæ totum terrarum orbem incoluerunt gentes, populum Judaicum quam maximis beneficiis a DEO T. O. M. ornatum fuisse, nemo Scripturam Sacram perlustrans infici as ire potest. DEUS enim ab initio hanc gentem præ cæteris omnibus peculium suum constituit, ex promissione Abrahamo facta, quam jurejurando Di vino obsignatam esse voluit. Liberavit eos a servitute Ægyptiaca, maximis imo stupendis miraculis sub XL. annorum itinere in deserto conservavit, atque itinere peracto terram Canaan omnium rerum fertilissimam abundantissimamque possidendum dedit. Veram se colendi rationem, ac sanctissimam voluntatem

A

cum

cum viva voce tum per viros ~~etiam~~ ipsis aperte-
 it; seque adversus hostes ac quasvis calamitates de-
 fensorem exhibuit fortissimum, potentissimum. Inter
 alia bonitatis atque clementiae Divinæ documenta,
 hoc utique numerari ut magnum quam maxime pot-
 est, quod Messiam verum totius mundi solspitatem,
 e stirpe eorum nasci permiserit. Quam vero grati-
 am populus Judaicus DEO summo suo Benefactori re-
 tulerit, ex Scriptura Sacra satis patet; etenim bene-
 ficiorum, qua majorem partem Divinorum immemor,
 externa sua nobilitate solum fretus, ingratissimum & re-
 bellem in DEUM fovit animum. Non satis habens exi-
 guam DEO præstare obedientiam, gravissimis etiam
 contumeliis eum afficiebat & penitus se ab Eo se-
 perabat, dum eos, qui peccata illius castigare, &
 pœnas Divinas annunciare jussu DEI ausi fuerunt,
 variis modis persequebatur, nec raro interficebat: dum
 alienos DEOS, vel a se ipso factos, vel quos a finiti-
 mis gentibus mutuabat, colere non erubescerat, nec
 in vita occæcatis gentibus se quidquam honestiorem
 gerebat. Qua propter DEUS, gentem hancce pec-
 catricem variis pœnis initio quidem levioribus, sed
 per gradus gravioribus affixit. Qvumque nullos ple-
 rique pœnitentia fructus ederent; statuit, tanquam
 severus Judex; eos a maximis suis privilegiis, qui-
 bus gaudebant excludere. Nec tamen piorum in hac
 gente oblitus est, dum eos pro infinita sua clemen-
 tia dulcissimis recreavit solatiis per Prophetas. Ex-
 emplo sit locus Es. IX: 2. ubi & de Galilæorum &
 Gentilium ex Christi adventu summo gaudio vatici-
 natur.

natur. Hunc paucis evolvendum atque explicandum nobis sumsimus. Interea vero Te, Lect. Benev., qua par est observantia rogamus, velis hæcce nostra conamina henigne excipere & in meliorem interpretari partem.

§. I.

Dissertationis nostræ frontispicium lætitiam nobis sicut secundum lætitiam in messe. Illam generaliter acceptam consistere in oblatione quadam animi seu affectu grato ob præcens vel certo futurum bonum, Philosophi recte monuerunt, sicut & hoc, illam saepissime, præsertim si insignioris sit gradus, in verba, gestus & facta erumpere. Cum vero, quod sub ratione boni menti representatur, non statim tale sit, sed fallaci specie nimis saepe nobis imponat, ut verum malum, boni loco, arripiamus, sit, ut ipsa lætitia mox illicita sit a rationi contraria, si ob bonum apparens oriatur, cfr. E. XXII: 13. LXI: 12. Luc. XII: 19. Jac. V: 5. quo etiam ea, cuius §§. III. IV. hujus sectionis mentionem fiet, qua magnam partem jure refertur: mox licita, & recte rationi consentanea, quæ boni veri præsentia atque obtenta fruitione, vel saltem certa ejus spe nascitur, & in DEI gloriam, sui ipsius aliorumque utilitatem atque salutem vergit; mox denique spiritualis, quæ solis fide viva donatis competit, & est sancta delectatio in DEO & Dulcissimo totius mundi Salvatore, quæ si ad vitæ exitum per fidem confians fuerit, licet sensus ejus, præsertim vividior, non ra-

re sub æstu temptationum suas patiatur vices, in omnibus numeris *completam*, in beatorum sedibus expectandam tandem desinit Ps. XCVII. II. & CVII. 2. Joh. XVI. 22. 23. 2 Cor. I: 24. causa ejus est, perennis bonorum, quæ in quem cadere poslunt, in futura vita plena fruitio.

Messem secundum proprium suum consideratam sensum, esse tempus, quo arborum terræque fructus pro climate cuiusque regionis secantur, atque in horrea congregantur, nemo ignorat. Translatas vero significations in Scriptura habet varias, ut Gal. VI: 8. 9. piorum præmia & impiorum pœnas denotat. Status vere credentium Hos. X: 12. in hoc mundo tempori sementis, futura vero cœlestis vita, mesfi assimilatur. Iram porro DEI Jer. LI: 33. & consumationem seculi Matth. XIII: 30. 39. significat. Heic vero per messem intelligitur finis Veteris Testamenti Oeconomiae, quo messis Ecclesiæ Judaicæ colligitur. Jer. XXXI: 36. XXXIII: 20. 21. quod tempus etiam antiqua Judæorum messis una cum illius Ceremoniis (§. II. hujus Sect.) adumbravit. Nam quem admodum messis spem frugum exspectandarum in ipsam actualem possessionem atque fruitionem frugum jam colligendarum convertit, ita & adventus Christi ex optissimus finem exspectationi piorum Veteris Testamenti vehementissimæ imposuit, & insimul savissimam ac saluberrimam paganorum in Ecclesiam Christi collectionem infert. Matth. IX: 37. 38. Luc. X: 2. Joh. IV: 35. 38.

§. II.

Priusquam proprius ad ipsum propositum nosmet contulerimus, aliquid de latis festivitatib⁹ ac Ceremoniis nonnullarum gentium, aliisque ingentis gaudii signis, quæ frugibus, uvis ac cæteris fructibus colligendis edere solebant, agere, a scopo nostro haud erit alienum. Ac omnium quidem primo hic nobis in censum veniunt ea populi Judaici festa, ac animi hilariissimi indicia, quæ ab ipso DEO in Lege Ceremoniali tempori messis ac Vindemiarum erant destinata, Lev. XXIII: v. 10. seqq. 15. Deut. XVI: Quando enim initium messis Αύγουστος τα πάσχα, vel Die XVI. mensis τὸ Νίσαν, Hebrai faciebant, manipulum primitarianum messis DEO consecrabant, post quam oblationem omnibus tam publice quam priuatim primum lictum fuit metere (a). Qua de re legi fortassis merentur ea, quæ in Bibl. Berlenburg. occurrunt de Ceremoniis Hebræorum ineunte messe: Am abend des ersten Ostertags/ da nunmehr der andere Osterstag/ als der 16de Nissan/ angieng/ erhuben sich die vom Obergericht hiezu Abgeordnete mit einer Sichel und Korb hinaus ins Feld/ unter dem Zulauf einer grossen Menge Volks; und sobald die Sonne untergangen war/ und es begünte finster zu werden/ sagte derjenige der die Gerste abschneiden sollte: Die Sonne ist untergangen. Worauf das anwesende Volk antwortete: Ja. Darauf sagte er: Soll ich schneiden? Sie sprachen: Ja. Er fragte: Mit dieser Sichel? Sie sagten: Ja. Er fragte weiter: In diesen Korb? Und sie

sie antworteten auch: Ja. War es Sabbath / das derselbe eben angieeng; fragte er: Soll ichs am Sabbath thun? Worauf das Volk wieder Ja sagte. Dann der Sabbath mußte dieser Arbeit weichen. Eine jægliche Frage that er dreymal nach einander / da das Volk allein Ja antwortete. Darauf schindt er so viel ab / als zu der verordneten Masse genug war. Sobald sie heimgekommen waren / ward die abgeschautene Gerste am Feur gedörret / ausgestreift / zu mähl gemacht / 13 mal durchgebeutelt / und also ein Homer des schðnsten / feinsten / reinsten Mühls davon genommen / und am folgenden Tag den Priestern übergeben (b) Finita melle. vel L diebus elapsis a ~~disu-~~
~~eg~~ ~~ta~~ ~~ma~~ offerebant DEO — תְּהִנָּה מַתָּלֶן pa-
 nes agitationis duos Lev. XXIII: 17. qui & חֲרֵשׁ
 תְּנִינָה oblationem seu munus novum v. 16. vocan-
 tur. Quo tempore rursum gaudii ingentis, præser-
 tim pii, tanquam populus voluntarius documenta e-
 debant. Quod etiam DEO gratum fuisse satis super-
 que constat, quare Syracides hujus hilaritatis. ut of-
 ficii, populares graviter commonetacit Cap. XXXV:
 10. ii. Bono animo gloriam redde DFO, & non mi-
 nuas primitias manuum tuarum. In omni dato hilarem
 fac vultum tuum, & in exultatione sanctifica decimas
 tuas. Hanc festivitatem Hebræi appellant Asartha (c)
 ut Græcis πεντηκοντα dicitur sub intellecto ιωσης, signifi-
 cans quinquagesimum diem, qui Judaicam messem
 claudebat. Hocce tempore Judæi decimas solvere con-
 sivebant ex omnibus arborum terræque fructibus, us-
 que ad mentham, anetum & cuminum, quæ neque
 omit-

omittebant Matth. XXIII: Nam finita messe & o-
 mnibus horreis congeftis coloni suam תְּמִתָּה גְּרוֹלָה fe posuerunt, & deinde ex omnibus reliquis decimas
 Levitis & Sacerdotibus dederunt. Multa quidem ad-
 huc observanda effent circa primitias ac decimas, quas
 solvere Judæi obligati fuerunt, sed quoniam non stri-
 cte ad nostrum pertinet institutum, ea nunc silentio
 præterimus. Hæc ad ea pertinent lætitiae indicia,
 quæ publice DEI potissimum iussum ab Israëlitis in fru-
 gibus & aliis fructibus terræ comportandis, & tota
 demum messe finienda observabantur. Verum porro
 non prætereundum, quod & privatim citra peculiare
 DEI præceptum iidem hoc tempore hilariter se ge-
 rere & convivari soliti sint, ita quidem ut operariis
 etiam & servis læta convivia adpararentur. Quod ex-
 exemplis Sacri Codicis atque phrasibus ad eum morum
 alludentibus juvat brevissimis ostendere. Describitur
 Ruth. III. ventilatio Boasi cum facto Ruthæ. Hic
 non ipsa modo singularem lætitiam præ se fert, sine
 dubio præter alias rationes sic se accommodatura, ad
 circumstantiam læti temporis in domo Boasi: *lavat se*
& ungvit. Atque sic ferebat consuetudo Judæorum
 cum gaudium animo hærens prodere voluerunt, sic
 ut lavationis & unctionis usu in luctu & jejuniiis pla-
 ne abstinebant, ut ex locis 2 Sam. XIV: 2. Psalm.
 CIV: 15. Dan. X: 3. Mich. VI: 15. patet. Non in-
 quam casta hæc & pia foemina lætitiam hic haud me-
 diocrem ostendit, sed vel maxime ipse Boafius, vir
 gravis, honestus, pius, ac insuper senex: non sane
 negligit gaudentis animi in gente sua consuetum te-
 stimo-

stimonium. Cum ipse tum operarii ejus convivantur
 ilariter. Sumitur quidem formula Hebraica
 cum bonus esset corde, aliquando in malam partem ut
I Sam. XXV: 36. sed hoc loco per pietatem Boasi
 necessum est in bonam partem accipere, ut saepius
 adhibetur, nihilque aliud innuitur, quam quod ad fa-
 rietatem & recreationem post labores cibum sumferit,
 ⁊ potum laetus benignitate Divina. Confer de cæ-
 tero Jud. XVI. 5. &c.

(a) Flav. Josephi Ant. Jud. Libr. III. C. X. (b) Bibl.
 Berlenb. P. I. pag. 535. (c) Flav. Jos. A. J. Libr.
 III. §. 134. (d) Godv. Mos. & Aaron Libr. VI.
 Cap. II. pag. 459.

§. III.

Græcis atque Romanis messis haud minori sa-
 etas ac a Judæis, et si discrimen etiam magnum con-
 cedendum sit; peracta fuit. Judæorum enim hilari-
 tas sanctissimam DEI voluntatem habuit pro funda-
 mento, illorum vero superstitionibus mixta a mēris
 traditionibus suam ducebat originem. Fingebant e-
 nim hæ gentes sibi quandam Deam, quæ cunctarum
 frugum creatrix atque altrix esset, illamque Cererem
 Saturni & Opis filiam appellabant. Hancce historiam
 vel rectius fabulam idoneus scriptor ita narrat Dio-
 dorus: "Ceres, inquit, frumenti, quod forte inter
 alias herbas nascebatur, ignotum cæteris, prima usum
 inve-

invenit, docuitq; homines nascendi & servandi modum.“
 Est autem ab ip̄a frumentum ante genitam Proserpinam“
 repertum. Nam post Ejus a Plutone raptum, frumenta o-“
 mnia tum in Jovis odium, tum propter dolorem filiae in-“
 cendisse ferunt. Sed ea inventa reconciliatam esse Jovi &“
 Triptolemo frumenti deditisse fenen, mandasque,“
 ut cum omnibus id donum participans modum se-“
 minandi monstraret. Traditur a nonnullis illam le-“
 ges quoque dedidisse, quibus homines juste vivere“
 assvercerent, unde & Legifera dicta est.“ (a) Quo-“
 niam itaque hancce Cererem maximorum bonorum
 caussam esse existimabant, ab omnibus illis ad quos
 frumenti pervenit usus, variis sacris solemnibus ac ma-
 gna animi devotione culta fuit. Ad quem finem ob-
 tinendum Templa Ei sancta reddebat, in queis ima-
 ginem illius posuerunt, Eamque certis anni diebus
 colere, & sacrificiis, primo lacte vino & favis, post-
 ea porcis (b) tam aureis & argenteis (c) placare pro-
 pitiamque reddere, quam maxime laborabant. Præ-
 terea etiam ludi in illius honorem die XIX Aprilis
 celebrabantur, quæ sacra ex Græcia Romam trans-
 lata sunt, in quibus cum dolor Cereris, ob Proser-
 pinam a Plutone raptam, tum etiam peregrinatio E-
 jus cum face quæritantis filiam a solis mulieribus non
 lugentibus repræsenta fuit. Hi ludi inquit Alexander
 ab Alexandro Genialium dierum L VI. 19. “A solis“
 matronis siebant annis singulis, Romanique in toga“
 candida spectare ludos, mulieresque in ueste alba“
 pariter sacra facere solebant, in quo id fuit obser-“
 vatūm, ut tunc diis gratum esse censerent, si a la-“
 tis

"tis nec funere polutis celebraretur, atque in Sacris
 "Cereris ante noctem epularetur nemo, atque vino in-
 "primis ac venere abstinerent (d)." Hanece Cereris
 festivitatem Græci in Eleusina diebus IX celebrarunt,
 quando etiam quædam cantilena ^{18A} fuit cantata.
 (e). Sub hisce feriis, tam Græci in Eleusina & A-
 thenis, quam etiam Romani, insignia convivia, ser-
 vis, ancillis & messoribus suis instruebant, illosque
 eo tempore ab omnibus negotiis otiosos esse vole-
 bant. Quare Ovidius non absque ratione festa Ce-
 reris Vacunalia vocat, quasi servi & ancillæ a labo-
 ribus vacarent suis.

(a) Ross. Ant. Rem. Libr. II. pag. 137. (b) Ejusd. Libr.
 II. pag. 232. (c) Libr. Cit. Libr. IV. pag. 256. (d)
 Apud Ross. Libr. V. Cap. VI. (e) Roll. H. A. T.
 5. pag. 23. Cit. Dal,

§. IV.

Nec antiquis Patriæ nostræ incolis suæ festivi-
 tates, partim gratiarum actoriæ pro obtenta, par-
 tim supplicatoriæ pro obtainenda ubere annona de-
 fuere: prioris generis erat Festum, JUL dictum,
 quod ineunte hieme celebrari solebant; de quo No-
 biliss. Botin ita (a): "Den första Offerfesten kal-
 lades JUL, firades Thor til åra, och hölls i Vin-
 "trens början. Som den var inrättad til tacksam-
 "het för god årsväxt, uppoffrade man ock en god
 "del därav i öfverflödig mat och drick, ock man
 köp-

köpte gerna den plågan, at då åta och dricka för.“ mycket, för den olägenheten, at sedan ofta li-“ da brist på det nödvändigaste.“ (b). Thoro igitur tam pro felici cuiusque anni proventu, gratos se exhibebant Sveci nostri, cui ideo non modo frumenta & variorum ciborum pecudumque genera, sed etiam, quod maxime est deplorandum, homines jam anno Christi circiter CC sacrificatos esse constat. Ludos præterea, gaudium ob acceptum beneficium testaturi, adjiciebant(c). Habuere quoque majores nostri multa alia numina, quae inter minorum gentium sunt referenda, a quibus felicem annonam superstitiose expetiverunt; re ex voto succedente, illis & gratias agere & dona offerre, non neglectis variis hilaritatis significationibus, quam maxime fuerunt solliciti, ut Vexonius Libr. X. Cap. II. in des. Sv. commemorat. Fennones quoque suos olim habuisse Deastros (d), frugum & fructuum terræ Patronos, quibus vel læti gratias agebant pro annoæ ubertate vel pro eadem concedanda supplicabant, non est quod dubitemus. Sic Rongotheus secali, Pellenpecko hordeo, Virankannos, avenæ, Egres, oleribus, pisis, rapis, sationi favebant. Quomodo horum sacra celebrarint, in illorum honorem & lætitiae explicandæ ergo plus paulo ingenio simul indulgentes, apud Agricolam (e) & alios legi potest. Superfunt adhuc quibusdam in oris apud nos, quædam quasi rudera lætitiae, penes majores nostros in messe usitatæ, dum finita messe insignia prandia vicinis, cognatis operariis atque servis suis parant, quando

etiam variis iudis se delectare solent, quæ convivia Låhkåriſhen Pito vocant. Ad ferias posterioris generis, hoc est Supplicatorias, pertinent stata illa sacra, quæ in honorem Disæ (f) quotannis vere instantे mense Februario, pro aratione & felici annona impetranda, Distingen vel Disartingen, (a Comitiis (g) quæ tunc etiam frequentabantur) nuncupata, diebus IX in fluvio conglaciato Upsaliensi fiebant. Huicce Disæ præter alia, Verrem, qui rostro suo modum arandi eos docuit, immolarunt. Hæc omnia fuisus persequitur vir de Patria, in primis ejus Historia meritissimus, sed qui mature nimis sui nobis desiderium ingens reliquit. (b).

Ex hisce allatis satis superque liquet uberem messem apud plures gentes fuisse maximam gaudendi materiam, summumque ad hilarem se præbendum incitamentum. Et quamvis nolimus contendere ad paganorum læta festa in nostro oraculo respicere divinum Vatem, tamen propter qualem cunque similitudinem non plane prætereunda fuerunt.

(a) Bot. Utkast til Svea Folkets Historia, pag. 53. (b)
Dal. Sverig. Hist. F. D. C. VI. Julen begicks Guden Thor eller Solen eller Frey til ära, för lyckelig årsväxt, med otaliga dyrkesätt och glädje teckn i många näster, som firades med Jola-weizler, Blot-weizer, Ofbergillen eller sammankomster i enkfskylda huus til Thors eller Freys vörtnad, och mångfaldiga lekar mästedels ökyska, men fornämsta offret, som endast Konungar e
Höke

Höfdingar eller de rikaste i landet förmådde anställa, kallades i synnerhet Sonnu-blot, eller Solens dyrkan, hvarefter Söndagen fätt namn, eller Thors blot, hvarefter hela Månaden efter Jole-tunglet kallades Thors-Månad. (c) Dal. L. C. in notis ad pag. 167. Man slog sig om Julen aldeles löös, och hade för sig alt det skämt, och alla de lekar som kunde påhittas, vi hafva ännu många lämningar därav, särdeles bland almogen, i de mäst aflagsne landsorter, när en sådan myckenhet på det sättet kom tillsammans, var ej underligt, om mycket ohöfviskt påfans och könets kyskhet lopp mycken fara, så at natten väl i det afseende kunde kallas Modernatten Schef. Ups. ant. Cap. 19. pag. 152. och Månaden skämte-månad, antingen af skam, skämma, okyska tidsfördrif. Scheff. L. C. (d) Arctop. Diss. De Orig. & Rel. Fennonum. (e) Quia omnibus auctor hic forte non est ad manus, haud putamus esse alienum, si totum carmen illius hac de re conscriptum, in medium proferemus.

Nångotheus gaf Någen i Lor, och Pessonpecka
Kornet på For

Wirankannos gaf Hafrans våxt, för År-
ter och Kool stod Egres båst.

Ia cuin Deväkylwö kylwetin,
Silloin Ukon malja joottin.
Sihen haetin Ukon wacka,
Niin joopui Viika ettå Aksa;
Sitte valio häpiä siellä tehtin,
Quin sekä cultin ettå nähtin.

Dissert. Citat. pag. 37.

(f) Botins Utkast pag. 53. (g) Bot. Loc. Cit. (h)
Dal. Locis citatis.

"rum conferendum innui monuerat, hæc subjicit: il-
 "li enim populi hostium aquilonarium injuriis & in-
 "sultibus præ cæteris terræ Ephraimiticæ incolis ex-
 "positi, in bellis, cum Syriis & Assyriis gerendis
 "primos impetus plerumque sustinere cogebantur. II.
 "dem a Tiglath-Pulassare ante alios Ephraimitas ex-
 "poliati & in remotas imperii Assyriaci provincias
 "deportati fuerunt. 2 Reg. XXV: 29. Huic autem
 "genti hostium ferocia olim tantopere vexatae & pe-
 "nitus exhaustæ, secuturo tempore tantam caliginem
 "non incubituram, sed magnam lucem, omnis salutis
 "fontem, illis exorituram. Nam contemptibilem illum
 "terræ Cananææ tractum, olim neglectius, ut vide-
 "batur a DEO habitum, aliquando insigniter hono-
 "ratum, & magno beneficio auctum iri."

Judæorum Magistri, qui data opera cœcutientes
 ad cohærentiam antecedentium & consequentium nul-
 lam adhibent attentionem, sed Scripturæ dicta, si Ju-
 daicis commentis obstare videant in vesanam suam
 sententiam obtorto collo rapiunt, totum hunc locum
 ad comma 7. de Jehiskia & Hierosolymitanis ab ob-
 sidione, illius Regis tempore liberatis, interpretantur.
 Horum hallucinationes sectatur præter alias, Hugo
 Grotius, qui hunc versiculum & seq. ita vertit: *O tu Assy-
 riae, magnum quidem exercitum contraxisti CLXXXV.
 millia, sed non eo magis gaudebis. Lætabuntur coram
 TE, Nempe Hierosolymitani; Hic ad DEUM iterum se
 vertit Esaias, ut frequentes sunt tales in Prophetis A-
 postrophe v. 4. Jugum oneris obsidionem gravissimam.*

Hæc

Hæc vero methodus interpretandi locum hunc parum abest ab impietate, & textui est inimicissima. Nam qui vel tantillum ad antecedentia & consequentia attendit, facile deprehendit, hic sermonem non esse de Ezechia, aut liberatione a potestate Regis Assyriorum.

Aperte namque Vates noster non de tribu Judæ & Benjaminis, qui a Rege Assyrio in angustias ad ducti fuerunt, sed de Galilæis & aliis in terra umbrae mortis sedentibus vaticinatur. Porro Com. 6. & 7. hujus Capitis docet Parvulum natum esse nobis & Filium datum, qui super solium Davidis sessurus sit in æternum; quæ Elaiæ verba Angelus Luc. I: 32. 33. explicat de Dulcissimo nostro Salvatore, quando ita loquitur: οὐδὲν αὐτῷ κύριον ὁ θεὸς τῷ θρόνῳ Δαβὶδ τοῦ πατέρος αὐτοῦ. Καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον ἴακώβ εἰς τὸν εἰώνα, οὐδὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Quis igitur non vider, hæc omnia in Jehiskiam quadrare nullo posse modo, præsertim cum sermo sit de Rege, Filiō & parvulo, qui erit Pater æternitatis, mirabilis, æternæ pacis Rex, & quod maximum est, ipse DEUS. Hi sane characteres ejus sunt indolis ut de nudo homine & rege terrestri nunquam prædicari queant.

§. III.

In exponenda particula נַ מire variare interpres notissimum est. Masorethicam lectionem multi & quidem magni nominis Doctores præferendam censent, integram formulam, הַשְׁמַת תְּהִלָּת כָּרְלָת לוֹ ei

ei vel illi ipsi magnum reddisti gaudium, cfr: Pfeiffer.
 Dub. Vex. pag. m. 778. sequent. Schmid. ad locum
 hunc. Ex recentioribus sufficiat nominasse Dn. Dey-
 lingium qui (a) ita: *Per placet nobis lectio Masoretica*
 נְלָקֶת קְרֵבָה, *quæ sententiam affirmative effert, & cui Chal-
 dæus, Cyrus & interpretes Alexandrini faverent.* Cæ-
 teri נְלָקֶת negative accipiunt, secundum Hieronymum,
 Lutherum & plurimos translatores verba hoc sensu
 exponentes, ut notat Pfeifferus: *multiplicasti gentem,*
eo ipso non magnificasti gaudium. “Sic ea vel ad con-
 “dolentiam Apostolorum, quia pauci credituri sunt,
 “vel Zelum Judæorum, ob jugum suum e gentium
 “conversione secutum referunt.“ Sunt tamen nonnulli,
 qui interrogative nostro in loco particulam illam intelli-
 gunt, quibus & nostrum adjicere calculum haud dubita-
 mus. Eius rei hanc habemus caussam, quia נְלָקֶת hoc loco
 & potest & debet sic intelligi. Potest inquam, nam
 multa occurront loca Cod. Sacri, in quibus נְלָקֶת pro-
 נְלָקֶת ponitur, ut Job. XIII: 15. Exod. VI: 3. Thren.
 I: 12 & alibi. Sed debet quoque hoc loco ita sumi,
 seu actu illam habet significationem, quia nisi intero-
 gandi sensu נְלָקֶת capias, vix ac ne vix quidem com-
 mode explicari textus potest, nec satis cum iis, quæ
 antecedunt & consequuntur cohærebit, sed hisce non
 vacat pluribus immorari. De cætero verbo memo-
 randum inter cæteros, qui nostræ faverent expositioni
 esse ex veteribus Ludov. De Dieu, ex recentioribus
 Doct. & Prof. Altdorfinum Joh. Baltarem Bernhol-
 dum (b).

(a) Obs. Mischell. pag. 808, in not. (b) In Meletemate Propheticō super hoc Es. loco edito die 13. Febr. 1734.

§. IV.

Non obstantibus incredulis plurimis, ingentem tamen hominum numerum fore, nempe ex Judæis quidem haud paucos, longe vero plures e Paganis, qui Messiam Filium DEI, cum luce suæ gratiæ & consolationis illis apparentem, summo cum gudio excepturi sint, prænunciat Elaias. Hujus lætitiae amplitudinem, duabus insignibus metaphoris illustrat. Prior in hisce verbis habetur: נִזְרָא כַּשְׁמָדָה כַּחֲזָקָה. Nam illi, qui ex terra alimenta sibi necesse habent parare, primo quidem magno cum labore suos collunt agros, & in magno sunt metu, ne fruges expectandæ variis pereant calamitatibus. Cum vero tempore messis vident, fruges jam maturatas evasisse illa pericula, quibus vicissitudines tempestatum, spem illorum dubiam reddere solent, ac copiose in horrea congregant tructum laboris sui, non possunt non omnia esse lætissima, summoque exsultare gaudio. Sed quam grata & optata opima & copiosa messis est agricolis, tam svavis imo ter quaterque svavior ac dulcior adventus Messiae fuit & est credentibns, præsertim illis, qui hactenus cimmeriis involuti tenebris in umbra mortis ambularunt, peccatiique onus horrendum, cum periculo mortis æternæ in se senserunt (a). Porro describit vates gaudium piorum, ceu id quod de capta præda exoritur,

verbis **בָּשָׂר כַּחֲלֹם**, qua metaphora eximiam illam delineat victoriam, quam omnes fideles in Christo, sub vexillo Ejus dum strenue militant, de principe hujus mundi diabolo morte ac omnibus malis in quo- rum antea fuerunt postestate, reportant. Gaudium ve- ro heic, nemo quoddam carnale aut temporale intel- ligat, sed spirituale & aeternum. Hoc satis apparet ex Phrasl ista Hebræa. **לִפְנֵוּר פָּנָה** a Rad. *Aphexit*, *reflexit*, *spectavit*, qnod recte *ante*, seu ad Faciem Tuam Sc. Jehovæ vertitur, vel ut Coccejus atque Vitrunga (b) istam reddit per Coram TE, hoc est Domino præsente lætari, & ex Domini præsentia, seu summis Ejus perfectionibus summum captare lætitiae argumentum.

(a) Hujus Metaphoræ vim sic non male explicat *Weihen- maier* im Ernd-Predigt, pag. 686. Als eine Ernd-Freud, wann er sagt: Für dir wird man sich freuen, wie man sich freuet in der Ernde; Er will sagen: Wie es pflegt daher zu gehen, wann das Getreide wol gerathen, und die Auen dick mit Kornstehen, das als dann grosse Freude ist, bey dem Haufz-Batter, bey dem Ackermann, bey den Schnittern, die alserseits lustig und guter Ding sind; Also wird es auch daher gehen, wann das lebendige Brodt wird vom Himmel kommen, Joh. 6: 31. Wann da sollen gesamlet werden die Früchten des H. Evangelii, darvon die arme Heyden werden so reich werden, das sie haben werden Gnad und vergebund der Sünden ewiglich, darzu Erlösung vom Tod, Herrschafft und Gewalt über Teufel und alles Übel; In Summa, wann sie haben werden alle Hülle und Überfluss aufs allerreichlichste, das es wol mag ein reicher Herbst

Herbst und eine reiche Ernd-heisse, die beedes den Boden
nnd die Fässer füllen; Da werden die begnadete Heyden
auch eine rechte Freude anstellen; Sie werden sich freuen
nicht nur allein wie man sich freuet, waan etwa ein neuer
König erwehret wird, 1 Sam. 11: 15. Wie man sich freuet,
wann alles in einem guten Wolstand in einem Lande sich
findet, 1 Reg. 4: 20. Wie man sich freuet über eines an-
dern Wolwesen, 1 Reg. 5: 7. Oder wann es einem selbst
nach Wunsch und Willen ergangen, Esth. 5: 9. Und mag
grossem Unglück entgangen, Neh. 12: 43. Wie etwa son-
stendas Wort נָדַב gelesen wird, sondern wie man sich
fürnemlich auch freuet in der Ernde, da man jauchzet,
jubiliret, frölocket, singet und guter Dinge ist; Ja da
werden sie sich freuen, über den Herrn Messiam, als über
den Geistlichen Gnaden-König, der eingesetzt auf dem H.
Berge Zion, Ps. 2: 7. Sie werden sich freuen über den
Wolstand der Christlichen Kirchen, über das Wolwesen
der hochbegnadeten Kinder GODEs, das sie allem Jam-
mer entnommen, und das ein jedes für sich in den Gn-
aden-Stand kommen, sonderlich aber auch, das sie die
Früchten des Geistes so reichlich einzuernden haben; Korn
das Junglinge und Most der Jungfrauen zeuget, Zach.
9: 17.

(b) Vitrini. Comment. in Es. ad h. 1.

§. V.

Cæterum paucissimis his filum jam abrumpimus dis-
sertatiunculæ, tum temporis redimendi causa, tum
quia iis fere præsidiis destituti fuimus, quibus in lo-
co, ut illustri, ita haud parum impedito & difficili,
C 3 expla-

explanando, tironi præsertim, vel maxime opus erat. Veneramur autem infinitam DEI erga nos gratiam atque bonitatem, quod cimmerias illas tenebras, in queis maiores nostri uti miserrime, ira & admodum multis involuti fuerunt seculis, a nobis longe lateque displuerit, dum auroram verbi & gratiæ suæ Patriæ nostræ Carissimæ nobis exoriri curavit, nosque in Fœdus suum per meritum Mediatoris unici recepit. Faxit idem Summum Numen, ut solatii plena hæc lux, quotidie ampla capiat incrementa, ad efficacem & vivam pertingat cognitionem DEI & attributorum Ejus summorum, atque in oris nostris aquiloneis usque ad finem hujus seculi sarta te&taque floreat, sic fiet, ut coram Domino recte lætemur, ac gaudium ex præsentia Ejus percipiamus perdurable & nunquam terminandum.

T A N T U M.

